

Міністерство освіти і науки України  
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»  
Філологічний факультет  
Кафедра журналістики

**НАВЧАЛЬНІ ТА ВИРОБНИЧІ ПРАКТИКИ  
ДЛЯ СТУДЕНТІВ-МЕДІЙНИКІВ  
ЧАСТИНА 1  
(ОП «Журналістика»)**

Ужгород 2025

**УДК 070(076):659.1**

**Н-15**

**Укладачі:**

**БІДЗІЛЯ Юрій Михайлович** – доктор наук із соціальних комунікацій, професор, декан філологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;

**СОЛОМІН Євген Олександрович** – кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, завідувач кафедри журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;

**БАРЧАН Олеся Василівна** – кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

**ГЕЦКО Ганна Іванівна** – кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

**Рецензенти:**

**СИДОРЕНКО Наталія Миколаївна**, доктор філологічних наук, професор (ННІ журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка);

**СНІЦАРЧУК Лідія Віталіївна**, доктор наук із соціальних комунікацій, професор (Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника, Науково-дослідний інститут пресознавства).

**Відповідальний за випуск:**

**СОЛОМІН Євген Олександрович** – кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, завідувач кафедри журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

**Рекомендовано до друку**

кафедрою журналістики (Протокол № 4 від 07.11.2024 р.); Науково-методичною радою філологічного факультету (Протокол № 2 від 08.11.2024 р.); Вченою радою філологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» протокол № 1 від 08.11.2024 р.

**Навчальні та виробничі практики для студентів-медійників. Частина 1 (ОП «Журналістика»): навчально-методичний посібник / Укладачі: Ю.М. Бідзіля, Є.О. Соломін, О.В. Барчан, Г.І. Гецко. Ужгород, 2025. 36 с.**

У першій частині посібника викладено методичні рекомендації щодо проходження навчальної та виробничої практики для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 061 «Журналістика» освітньої програми «Журналістика», вимоги щодо їх проходження, специфіку підготовки та публікації матеріалів, оформлення звітності та критерії оцінювання тощо.

Рекомендовано здобувачам вищої освіти спеціальності «Журналістика» освітньої програми «Журналістика», керівникам практик від вишу та організації – бази практики.

© Юрій Бідзіля, Євген Соломін,  
Олеся Барчан, Ганна Гецко

## ЗМІСТ

<b>ВСТУП</b> .....	4
<b>1. Загальні положення</b> .....	6
1.1. Мета та зміст практики.....	6
1.2. Місце проходження практики. Бази практик.....	6
1.3. Керування практикою.....	7
<b>2. Структура практики</b> .....	9
2.1. Ознайомча практика за фахом (навчальна).....	9
2.2. Виробнича практика (радіо).....	10
2.3. Виробнича практика (телебачення).....	11
2.4. Виробнича практика в інтернет-медіа .....	12
2.5. Практика зі спеціальності (виробнича) .....	13
<b>3. Звітування здобувачів вищої освіти про проходження практики</b> .....	14
3.1. Загальні вимоги до документів практики.....	14
3.2. Вимоги до звіту.....	15
3.3. Щоденник практики.....	16
3.4. Вимоги до медіаматеріалів.....	16
<b>4. Захист матеріалів та критерії оцінювання результатів практики</b> .....	17
4.1. Захист практики.....	17
4.2. Критерії оцінювання.....	17
<b>Використані та рекомендовані джерела інформації</b> .....	19
<b>Додатки</b> .....	21

## ВСТУП

Майбутні фахівці в галузі соціальних комунікацій отримують важливі знання та вміння впродовж усього періоду навчання у вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет». Згідно із Законом України «Про вищу освіту», статтею 51, практична підготовка осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, здійснюється на базах практики (підприємствах, організаціях, установах), з якими укладені відповідні договори (див. додаток 4) та в структурних підрозділах ВНЗ, що мають змогу забезпечити практичну підготовку майбутнього журналіста. Одночасно на місцях проходження практики повинні бути створені належні умови праці з урахуванням правил і норм охорони праці та техніки безпеки.

Практика здобувачів спеціальності «Журналістика» Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» є невід'ємною частиною освітньо-професійної програми підготовки фахівців з журналістики за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр, що відображено в базових та робочих навчальних планах.

Майбутні журналісти проходять практику керуючись «Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» (затверджено наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93), «Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» (затверджено наказом Міністерства освіти України від 02.06.1993 р. № 161), Положенням «Про практику студентів ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (схвалено на засіданні Вченої ради ДВНЗ Ужгородський національний університет» від 23 лютого 2017 року, № 3), «Інструкцією з охорони праці для студентів-практикантів при проходженні практики зі спеціалізації» (затвердженої наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» №122/01-17 від 29 листопада 2017 року) та іншими нормативними документами, що регламентують практичну підготовку майбутніх фахівців.

Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 061 «Журналістика» ОП «Журналістика» денної та заочної форми навчання навчальними планами передбачено 5 видів практик:

- ознайомча практика за фахом (навчальна);
- виробнича практика (радіо);
- виробнича практика (телебачення);
- виробнича практика в інтернет-медіа;
- практика зі спеціальності (виробнича).

Зміст і послідовність проходження практики визначається робочими програмами практики, які розроблені на кафедрі журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Робочі програми практики є важливими навчально-методичними документами, що забезпечують організацію практичної підготовки майбутніх фахівців, відображають системність, послідовність проходження такої форми навчання та здобуття відповідних професійних навичок.

На навчальній практиці студенти знайомляться з основними процесами, що відбуваються в редакціях видань та інших медійних організацій. Вони мають змогу побачити, як насправді відбувається збір, обробка та подача інформації, вивчити структуру медіакомпанії, зрозуміти, як працюють редактори, журналісти та інші співробітники. Цей досвід є важливим для усвідомлення ролі кожного фахівця в медіапроцесі.

Виробнича практика на радіо, телебаченні, в інтернет-медіа дозволяє здобувачам вищої освіти брати безпосередню участь у робочому процесі редакції та виготовленні медіапродукції: підготовці журналістських матеріалів, проведенні інтерв'ю, зйомці, монтуванні відео- та радіопрограм, просуванні контенту онлайн-медіа в соціальних мережах та засобами інтернет-піару й реклами. Це дозволить відчувати себе частиною медіакоманди, розвинути навички комунікації, організаційної роботи, адаптуватися до умов сучасного медіапростору.

Практика готує здобувачів до професійної діяльності в засобах масової комунікації, визначає напрям журналістської спеціалізації, формує фахове коло спілкування. Це важливий етап, який дозволяє кожному зрозуміти свої сильні та слабкі сторони, а також знайти професійні зв'язки для подальшої кар'єри. Вона забезпечує інтеграцію теоретичних знань з практичним досвідом, сприяє всебічному розвитку майбутніх медіафахівців та допомагає їм адаптуватися до умов сучасного ринку праці.

Усі різновиди медіапрактики є невід'ємною складовою підготовки кваліфікованих фахівців у галузі ЗМІ. Це у свою чергу впливає на рівень майбутнього професіоналізму, журналістської майстерності, вироблення творчих якостей студентів, їхньої готовності до роботи в засобах масової комунікації, і зрештою – на статус і авторитет вищої освіти в Україні та перспективи наших євроінтеграційних прагнень.

## **1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ**

### **1.1. Мета та зміст практики**

Мета практики здобувачів вищої освіти ОП «Журналістика» полягає в закріпленні теоретичних знань та набутті практичного досвіду роботи в медіаіндустрії. Під час її проходження здобувачі знайомляться з реальними умовами журналістської діяльності, вчаться працювати з інформацією, готувати матеріали різних жанрів та форматів, а також застосовувати професійні стандарти на практиці. Це дозволяє їм краще зрозуміти специфіку роботи сучасного журналіста та розвинути необхідні навички.

Окрему увагу під час практики приділяють розвитку професійної комунікації, критичного мислення та дотримання етичних принципів журналістики. Студенти працюють із редакційними завданнями, взаємодіють з редакторами, джерелами інформації та аудиторією, що допомагає їм розвинути відповідальність, оперативність і здатність працювати в умовах дедлайнів. Практика сприяє розширенню мережі професійних контактів, що може стати важливим ресурсом для подальшого працевлаштування.

Крім того, це дозволяє здобувачам вищої освіти випробувати себе в різних сферах медіа – друкованій, цифровій, телевізійній або радіожурналістиці, що сприяє формуванню їхньої професійної орієнтації. Вони мають можливість безпосередньо брати участь у створенні медіапродуктів та медіаподій, ознайомитися зі специфікою різних етапів журналістської діяльності, набути досвіду роботи в колективі друкованих ЗМІ, теле- та радіостудій, інтернет-медіа, пресслужб тощо.

Це поглиблює, розширює та вдосконалює їхні професійні вміння та навички, актуалізує теоретичні знання та розвиває здатність застосовувати їх на практиці. Здобувачі отримують можливість оцінити власні сильні сторони, визначити напрями подальшого розвитку та адаптуватися до вимог сучасного медіаринку. Отож, практика є важливим етапом підготовки майбутніх журналістів, допомагає їм набути реального досвіду та впевнено розпочати професійну діяльність.

### **1.2. Місце проходження практики. Базис практик**

Практична підготовка здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Ужгородський національний університет» здійснюється відповідно до укладених договорів та угод між університетом та організаціями – базами практик, які відповідають вимогам ОП «Журналістика», а також – в медійних підрозділах університету.

Як бази практики кафедра журналістики використовує редакції друкованих та онлайн-видань, телеканалів, радіостудії, пресслужби, які мають змогу забезпечити необхідні умови для виконання студентом програми практики та є юридичними особами різних форм власності, що здійснюють діяльність у сфері надання медіапослуг.

Здобувачам вищої освіти, відповідно до п. 2.3 «Положення про практику студентів ДВНЗ «Ужгородський національний університет»», дозволяється й самостійно (з дозволу керівника практики від факультету та за погодженням із завідувачем кафедри) пропонувати іншу базу практики, де є змога забезпечити належний рівень та умови її проходження (див. додаток 5.).

Керівництво ДВНЗ «Ужгородський національний університет» разом з деканом та завідувачем кафедри журналістики здійснює підготовку та укладання довгострокових договорів із зовнішніми базами практик. Університет завчасно укладає договори про проведення практики за затвердженою формою. Тривалість їх дії погоджується договірними сторонами. Договір може охоплювати період конкретного виду практики або діяти протягом 5 років.

Бази практики в особі їх перших керівників разом з Університетом несуть відповідальність за організацію, якість і результати практики здобувачів. На основі укладеного довгострокового чи короткострокового договору, здобувачеві / групі здобувачів видається направлення на практику.

### **1.3. Керування практикою**

Відповідно до п. 5.5.6. «Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет»» організацію практичної підготовки регламентує «Положення про практику студентів ДВНЗ «УжНУ»».

Здобувачі вищої освіти денної форми навчання направляються на практику наказом ректора університету, здобувачі заочної форми навчання – розпорядженням декана факультету, якщо проведення практики не вимагає з боку університету фінансових витрат. Відповідальність за організацію і проведення практики покладається на завідувача кафедри журналістики, а контроль за виконанням наказу про направлення – на проректора-куратора факультету.

Керівництво медіапрактикою студентів здійснюють викладачі від кафедри журналістики – з одного боку та представники від медіавиробництва – з іншого. До керування навчальними та виробничими видами практики залучаються, як правило, досвідчені викладачі кафедри журналістики, які мають не лише навчально-науковий, але й практичний досвід роботи в медіа.

Керівник практики від кафедри:

- перед початком практики перевіряє готовність баз практики та здійснює всі необхідні заходи для проходження практики на належному рівні;
- забезпечує всі необхідні організаційні заходи до початку практики;
- проводить цільовий інструктаж із техніки безпеки та охорони праці;
- видає здобувачам-практикантам необхідні документи (направлення, щоденник, індивідуальні завдання);
- знайомить студентів із вимогами щодо оформлення звіту про проходження практики;
- у тісному контакті з керівником від бази практики забезпечує належну якість її проходження згідно з робочою програмою;
- після завершення практики подає звіт про її результати завідувачу кафедри;
- у складі комісії бере участь у захисті та оцінюванні матеріалів практики;

Завідувач кафедри за вимогою керівника виробничої практики університету подає узагальнений звіт про проходження студентами практики за рік.

Керівники від бази практик разом із представниками університету відповідають за організацію, якість і загальні результати практики здобувачів. Обов'язки безпосередніх керівників від баз практики зазначаються в договорах про проведення практики.

При проходженні практики здобувачі зобов'язані:

- з'явитися на нараду щодо порядку проходження практики; пройти інструктаж з техніки безпеки та охорони праці до початку практики; проконсультуватися з керівником практики від кафедри щодо оформлення всіх необхідних документів;
- вчасно прибути до медіаредакцій з першого дня практики відповідно до наказу ректора;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики, та вказівки керівників;
- дотримуватись законодавства України про інформаційну діяльність, етичних стандартів (див. додаток 6) правил охорони праці, техніки безпеки та виробничої санітарії;
- вчасно підготувати звіт про проходження практики, портфоліо з оприлюдненими матеріалами;
- у встановлений день та час прибути на захист матеріалів практики.

## 2. СТРУКТУРА ПРАКТИКИ

Види практик	Курс	Семе стр	Тиж нів	Кредитів ECTS	Всього год.	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Форми контролю
Ознайомча практика за фахом (навчальна)	I	2	3	4,5	135	45	90	залік
Виробнича практика (радіо)	II	4	3	4,5	135	45	90	залік
Виробнича практика (телебачення)	III	6	4	6	180	60	120	залік
Виробнича практика в інтернет-медіа	IV	7	4	6	180	60	120	залік
Практика зі спеціальності (виробнича)	IV	8	4	6	180	60	120	залік

### 2.1. Ознайомча практика за фахом (навчальна)

Навчальна ознайомча практика за фахом передбачена для здобувачів I курсу. Вона полягає в ознайомленні зі структурою та організацією роботи медіаредакцій, зокрема з особливостями роботи в редакційному колективі, функціонуванням його відділів, плануванням та організацією робочого часу, специфікою співпраці зі стейкхолдерами, етапами підготовки, виготовлення та публікацією (оприлюдненням) медіапродукту, досвідом застосування професійної техніки. Студенти під час практики засвоюють фахові обов'язки, засади професійної етики та етикету медійника.

За час проходження ознайомчої практики за фахом (навчальної) здобувач має набути нових практичних умінь та навичок, серед яких такі:

- ознайомитися з особливостями роботи та функціонуванням медіаредакцій;
- брати участь у загальноредакційному процесі;
- закріпити практичні навички використання різних інформаційних баз даних, офіційних сайтів державних структур тощо;
- знати основні творчі (від задуму теми до її реалізації) та технічні (макетування, верстка, дизайн номеру, випуск) етапи формування друкованого чи онлайн-видання;

- уміти створювати авторські медіатексти з урахуванням усіх алгоритмів підготовки, опрацювання та публікації матеріалів у різних жанрах та форматах, які вимагає ЗМІ;
- доповнювати свої медіапродукти власним ілюстративним матеріалом;
- здійснювати багатоступеневу перевірку фактів перед оприлюдненням авторського матеріалу;
- дотримуватися законодавчих норм, етичних, професійних стандартів та техніки безпеки впродовж усього періоду практики;
- створити та опублікувати 5 різножанрових авторських медіатекстів (3 – в інформаційних жанрах, 2 – в аналітичних чи художньо-публіцистичних).

З урахуванням редакційної політики медіа та формату матеріалів, що публікуються, здобувач-практикант, за погодженням з керівниками, має право замінити художньо-публіцистичні (аналітичні) жанри на інформаційні (у відповідності 1:2).

## **2.2. Виробнича практика (радіо)**

Виробнича практика на радіо – обов'язкова компонента навчального процесу для здобувачів II курсу спеціальності «Журналістика», пов'язана з вивченням та закріпленням знань з радіожурналістики та радіовиробництва. Студенти знайомляться зі специфікою роботи редакційних колективів радіостудій, радіостанцій, студій подкастів та звукозапису; закріплюють набуті в університеті теоретичні знання та практичні навички з радіожурналістики, радіомонтажу, радіомовлення, прямоетерної комунікації, орфоепічного практикуму, медіалінгвістики; удосконалюють творчі здібності роботи на радіо.

За час проходження виробничої радіопрактики здобувач має набути нових практичних умінь та навичок, серед яких такі:

- ознайомитися з особливостями роботи та функціонуванням редакційного колективу на радіо та студіях подкастів чи звукозапису;
- брати участь у загальноредакційному процесі (наради, планування, «літучки» тощо);
- опанувати весь цикл підготовки та оприлюднення радіоматеріалів, вміти долучатися до процесу роботи на будь-якому етапі – від збору потрібної інформації, монтажу, до виходу в етер;
- створювати авторські радіоматеріали з урахуванням усіх складових підготовки, написання сценарію, опрацювання та публікації матеріалів у різних форматах та жанрах;
- працювати з технічними засобами та цифровими технологіями радіостанцій та студій подкастів і звукозапису;

- використовувати набуті навички роботи з мікрофоном у студії в прямому етері та під час запису на місці події;
- спілкуватися з аудиторією на професійному рівні за визначеною темою під час прямоетерного мовлення;
- послуговуватися нормативним, інтонаційно-виразним мовленням, технікою правильної вимови, мовленнєвим (інтонаційним) диханням та дикцією, ефективно використовувати акцентуаційні голосові можливості для створення радіопродукту;
- дотримуватися законодавчих норм, етичних, професійних стандартів та техніки безпеки впродовж усього періоду практики;
- створити та оприлюднити 5 різножанрових / різноформатних радіоматеріалів, з яких 3 – інформаційні та 2 аналітичні чи художньо-публіцистичні (авторська радіопрограма, радіоінтерв'ю, радіокоментар, радіорепортаж, радіоновини, розважальне ток-шоу, аудіоподкаст тощо).

У залежності від інформаційної політики радіо та формату радіостанцій, здобувач-практикант, за погодженням з керівниками, має право замінити художньо-публіцистичні (аналітичні) жанри на інформаційні (у відповідності 1:2).

### **2.3. Виробнича практика (телебачення)**

Виробнича практика на телебаченні є важливою частиною освітньої програми «Журналістика» і передбачена для здобувачів III курсу. Практиканти застосовують здобуті теоретичні знання з тележурналістики, сучасного телевізійного процесу, розподілу телевізійних ролей на ТБ; удосконалюють навички роботи зі звукозаписувальною апаратурою, телевізійним обладнанням, мультимедійним комплексом; покращують свої творчі навички роботи на телебаченні.

За час проходження виробничої практики (телебачення) здобувач має набути нових практичних умінь та навичок, серед яких такі:

- ознайомитися з особливостями роботи та специфікою функціонуванням редакційного колективу телеканалу, студій відеопродакшну тощо;
- брати участь у загальноредакційному процесі та окремих заходах, які проводить телепідрозділ;
- удосконалити навички роботи з джерелами інформації, опанувати принципи взаємодії з ньюзмейкерами, учасниками подій, експертами, телеаудиторією;

- взяти участь у всіх процесах підготовки та оприлюднення телевізійного матеріалу, вміти підключатися до роботи над ним на будь-якому етапі – від збору потрібної інформації, монтажу, до виходу в телевізійний етер;
- опанувати складові створення авторських телепрограм та сюжетів з урахуванням цілісного планування знімального процесу, написання сценарію, опрацювання та оприлюднення матеріалів у різних форматах та жанрах;
- працювати з технічними засобами та цифровими технологіями телевізійних студій та студій відеопродакшну;
- використовувати набуті навички роботи з відео-, звукозаписувальною технікою та освітлювальною апаратурою в студії в прямому етері та під час запису на місці подій;
- здатність професійно спілкуватися з телеаудиторією на визначену тему під час прямоетерного мовлення та під час запису;
- застосовувати нормативне, інтонаційно-виразне мовлення,0 техніку правильної вимови, мовленнєве (інтонаційне) дихання та дикцію, ефективно послуговуватися голосовими можливостями для створення телепродукту;
- дотримуватися законодавчих норм, етичних, професійних стандартів та техніки безпеки впродовж усього періоду практики;
- створити та оприлюднити 5 різножанрових / різноформатних авторських відеоматеріалів, з яких 3 інформаційні та 2 аналітичні чи художньо-публіцистичні (авторська телепрограма, телеінтерв'ю, телевізійні новини, розважальне ток-шоу, відеоподкаст тощо).

Ураховуючи інформаційну політику телеканалу та формат телестудій, здобувач-практикант, за погодженням з керівниками, має право замінити художньо-публіцистичні (аналітичні) жанри на інформаційні (у відповідності 1:2).

## **2.4 Виробнича практика в інтернет-медіа**

Виробнича практика в інтернет-медіа є важливою частиною ОП «Журналістика» і запланована для здобувачів IV курсу (7 семестр) навчання як конвергентний різновид медіапрактики. Вона передбачає закріплення теоретичних знань та вдосконалення навичок роботи в мережевій журналістиці, виготовлення контенту для інтернет-ЗМІ, розробки концепції власного мережевого медіа, загальних принципів і вимог до роботи мережевого журналіста.

За час проходження виробничої практики в інтернет-медіа здобувач поглиблює наявні та має набути нових практичних умінь та навичок, серед яких такі:

- ознайомитися з особливостями інтернет-журналістики, мережевих медіа, фаховими вимогами до створення контенту, концепції нових ЗМК;
- покращити практичні навички збору, підготовки та створення матеріалів для онлайн-ЗМІ з урахуванням їх специфіки;
- працювати з різними типами та видами джерел, зокрема й порталами відкритих даних, соцмережами тощо;
- вміти верифікувати інформацію в інтернет-медіа, здійснювати фактчекінг, виявляти маніпуляції, фейки, перевіряти метадані зображень тощо;
- удосконалити навички зі створення мережевого медіаконтенту, застосовувати техніку ефективних заголовків, методи привернення уваги до матеріалу, фактори новинної цінності, ілюстративні елементи з урахуванням норм професійної журналістської етики;
- створювати конвергентний текст із використанням відео-, аудіоматеріалів, гіпертекстуальних та мультимедійних елементів тощо;
- покращити професійні навички інтерактивної роботи з онлайн-аудиторією;
- закріпити знання з методики просування контенту онлайн-медіа в соціальних мережах та засобами інтернет-піару та реклами;
- критично осмислювати актуальні суспільні проблеми з урахуванням журналістських стандартів, етичних принципів та законодавчих вимог вітчизняного і міжнародного права щодо роботи в онлайн-медіа;
- створити та опублікувати 5 різножанрових / різноформатних авторських матеріалів (серед яких 1 – конвергентний медіатекст і 4 – інформаційні або аналітичні публікації).

## **2.5. Практика зі спеціальності (виробнича)**

Виробнича практика зі спеціальності передбачена навчальним планом ОП «Журналістика» для здобувачів IV курсу (8 семестр) навчання. Робота спрямована на покращення практичного досвіду в різних медіа. Здобувач вищої освіти має можливість обрати різновид ЗМІ самостійно. Передбачено вдосконалити фахову майстерність, допомогти визначитися у виборі журналістської спеціалізації, закріпити на практиці здобуті знання з фахових дисциплін.

За час проходження практики зі спеціальності (виробничої) студент здобуває практичні навички, вдосконалює компетентності, що отримав під час теоретико-практичного навчання в ЗВО, а саме:

- вміє орієнтуватись у специфіці медіа, де проходить практику;
- самостійно здійснює пошук актуальних тем для підготовки журналістських матеріалів, продукує авторські ідеї для сюжетів, програм, повідомлень тощо;
- працює з офіційними та неофіційними джерелами інформації;
- відвідує пресконференції, брифінги, зустрічі для журналістів із різних актуальних питань;
- розвиває практичні навички глибокого аналізу обраних для матеріалів тем, структурує власні публікації, відео- чи аудіоконтент;
- застосовує в авторських матеріалах аудіовізуальні засоби та прийоми для актуалізації медіатекстів, привернення уваги аудиторії та створення цілісного медіапродукту;
- вдосконалює навички оперативної, технічної, організаторської роботи журналіста в різних ЗМІ;
- критично осмислює актуальні суспільні проблеми з урахуванням журналістських стандартів, етичних принципів та законодавчих норм;

За час практики здобувач вищої освіти має створити та опублікувати, в залежності від специфіки обраного медіа, 7 різножанрових / різноформатних авторських матеріалів (серед яких, як мінімум, 3 – аналітичні та 4 – інформаційні).

Враховуючи специфіку практики зі спеціальності, яку студент обирає самостійно, не дозволяється заміна матеріалів аналітичних жанрів на інформаційні.

### **3. ЗВІТУВАННЯ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ**

#### **3.1. Загальні вимоги до документів практики**

Практика завершується підготовкою документації практики та майбутнім захистом матеріалів при комісії, яка формується кафедрою. Звітні документи упродовж тижня після завершення практики подаються для реєстрації на кафедру в папці стандартних розмірів із оформленою титульною сторінкою (див. додаток 1).

Звітність про проходження практики включає:

- щоденник, заповнений здобувачем та підписаний керівниками практики від бази практики та університету (див. додаток 2);
- відгук керівника від бази практики про виконану студентом роботу;
- відгук керівника від університету;
- письмовий звіт студента-практиканта з власноручним підписом;
- авторські медіаматеріали (медіапродукти), відповідно до завдань практики.

### **3.2. Вимоги до звіту**

Звіт про проходження практики створюється в довільній формі та передбачає наявність таких відомостей:

- 1) назва засобу масової інформації / медіа, на базі якого проходила практика, його місцезнаходження;
- 2) терміни проходження практики;
- 3) відділ та посада здобувача-практиканта;
- 4) виконані завдання, передбачені програмою практики;
- 5) завдання, виконані за власною ініціативою або дорученням керівника практики від організації;
- 6) неоприлюднені в медіа матеріали (проаналізувати причини цього, надати роздруківки публікацій та сценаріїв з підписом та печаткою керівника практики від підприємства);
- 7) участь здобувача (-ки) в роботі редакції (засідання, обговорення тощо);
- 8) участь студента (-ки) в професійних заходах (пресконференціях, брифінгах, круглих столах тощо);
- 9) труднощі, які виникали при проходженні практики та пропозиції щодо їх усунення;
- 10) співпраця з керівниками практики;
- 11) висновки та побажання щодо організації практики в майбутньому;
- 12) дата, ім'я та прізвище студента, підпис.

### **3.3. Щоденник практики**

Щоденник є основним документом, який свідчить про організацію практики здобувача в медіа (див. додаток 2). Його структурними компонентами є:

- 1) титульна сторінка (назва навчального закладу; вид і назва практики; прізвище, ім'я, по батькові студента; факультет, кафедра, освітній рівень, спеціальність, освітня програма, курс, група);
- 2) направлення на практику (найменування бази практики та терміни проходження, засвідчені підписами та печатками відповідальних осіб);
- 3) календарний графік проходження практики (назва робіт та конкретні терміни їх виконання, засвідчені керівниками практики від медіа та закладу вищої освіти);
- 4) робочі записи під час практики (заповнюються в довільній формі, деталізуються відомості про хід виконання завдань практики);
- 5) відгук і оцінка роботи студента на практиці (заповнюється керівником практики від медіа);
- 6) відгуки осіб, які перевірили проходження практики;
- 7) висновок керівника практики від закладу вищої освіти про проходження практики;
- 8) відомості про складання заліку / захисту практики (дата, диференційована оцінка, підпис керівника від закладу вищої освіти).

### **3.4. Вимоги до медіаматеріалів**

Згідно із завданнями кожної практики для здобувачів вищої освіти ОП «Журналістика» передбачено створення власних оригінальних публікацій, відео-, аудіоматеріалів, конвергентних медіатекстів тощо.

Авторські матеріали повинні бути оприлюднені в медіа, яке є базою практики здобувача. До звітної документації, яка реєструється на кафедрі впродовж тижня після завершення практики, додаються скановані копії опублікованих медіатекстів, сценарії радіо- та відеопродуктів. Водночас ця ж документація та аудіо-, відеопродукти завантажуються на гугл-диск кафедри, на якому створено папку для кожного здобувача-практиканта.

У випадку неможливості з певних причин публікації (оприлюднення) окремих матеріалів, здобувач подає на кафедру роздрукований текст,

засвідчений підписом та печаткою керівника практики від медіа з формулюванням «Подано до друку» або вказано причину відхилення.

Аудіо- та відеоматеріали, які не вийшли в ефір, подаються у формі роздрукованого сценарію, також засвідченого підписом та печаткою керівника практики від медіа з формулюванням «Подано в етер» або вказано причину відхилення (див. додаток 3).

## **4. ЗАХИСТ МАТЕРІАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ**

### **4.1. Захист практики**

Підсумкова форма оцінювання результатів практики – публічний захист звітних документів та їх презентація (залік із диференційованою оцінкою), що відбувається при комісії, призначеній завідувачем кафедри або деканом факультету. До складу комісії входять керівники практики від кафедри та факультету. У роботі комісії можуть брати участь й інші викладачі кафедри.

Комісія приймає залік у здобувачів упродовж тижня з дня завершення практики або протягом перших семи днів семестру, який починається після літньої практики. Оцінка за практику вноситься у відомість обліку успішності, індивідуальний навчальний план та залікову книжку студента.

Здобувачам, які не виконали програму практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики за індивідуальним графіком. Здобувачі, які не виконали програму практики без поважних причин, отримали незадовільну оцінку і не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, – відраховуються з університету.

### **4.2. Критерії оцінювання**

Загальна оцінка результатів проходження практики здійснюється з урахуванням виконання всіх видів роботи та завдань, передбачених програмою практики, відгуку й пропонованої оцінки керівника практики від медіапідприємства, публічного захисту.

Оцінювання результатів здійснюється за 100-бальною системою з урахуванням таких критеріїв:

- авторські медіаматеріали (оригінальність контенту, актуальна тематика, новизна та фактологічне наповнення, візуалізація, грамотність, творче втілення концепції, ідейне новаторство) – 60 балів;
- звіт та щоденник (належне оформлення, наявність позитивного відгуку керівника практики від медіа, наявність повної інформації щодо процесу організації та результатів проходження практики) – 10 балів;
- терміни здачі матеріалів практики (дотримання календарного плану проходження практики та вчасна реєстрація документів) – 10 балів;
- усний захист (практикант належно демонструє власні медіаматеріали, орієнтується в змісті поданого звіту та в програмі практики в цілому, надає правильні аргументовані відповіді на всі запитання) – 10 балів;
- обсяг матеріалів (за умови перевищення кількості підготовлених та оприлюднених медіаматеріалів, що передбачені програмою практики) – до 10 балів.

### Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

## ВИКОРИСТАНІ ТА РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

1. Інструкція з охорони праці для студентів-практикантів при проходженні практики зі спеціалізації, затверджена наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» №122/01-17 від 29 листопада 2017 року.
2. Кодекс етики українського журналіста. URL: <https://cje.org.ua/ethics-codex/> (дата звернення: 25.06.2024).
3. Навчальні та виробничі практики для студентів-медійників. Частина 2 (ОП «Міжнародна журналістика»): навчально-методичний посібник / Укладачі: Ю.М. Бідзіля, Є.О. Соломін, О.В. Барчан, Г.І. Гецько. Ужгород, 2024. 37 с.
4. Навчальні та виробничі практики для студентів-медійників. Частина 3 (ОП «Реклама та зв'язки з громадськістю»): навчально-методичний посібник / Укладачі: Ю.М. Бідзіля, Є.О. Соломін, О.В. Барчан, Г.І. Гецько. Ужгород, 2024. 43 с.
5. Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», введеного в дію наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» № 61/01-04 від 24.12.2020 року <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31357> (дата звернення: 25.06.2024).
6. Положення про практику студентів Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет», введеного в дію наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» № 388/01-17 від 24.02.2017 року <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11775> (дата звернення: 25.06.2024).
7. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом Міністерства освіти України № 93 від 08.04.93 (із змінами, внесеними згідно з наказом МОН України № 351 (v0351281-94) від 20.12.94) (дата звернення: 25.06.2024).
8. Про академічну доброчесність в «Ужгородському національному університеті»: положення затв. наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» від 03.03.2017 № 409/01-17. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/12223> (дата звернення: 25.06.2024).
9. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 №1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 25.06.2024).
10. Про медіа: Закон України від 13.12.2022 № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> (дата звернення: 25.06.2024)

11. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145- VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 25.06.2024).
12. Про систему внутрішнього забезпечення якості освіти Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» : положення затв. наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» від 05.11.2018 № 95/01-04. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/18747> (дата звернення: 25.06.2024).
13. Рекомендації журналістам щодо організації роботи на військових об'єктах та в районах бойових дій в умовах воєнного стану. URL: [rekomendacii\\_dlia\\_ZMI\\_new24.pdf](#) (mil.gov.ua) (дата звернення: 25.06.2024).

## **ДОДАТКИ**

*Додаток 1. Титульна сторінка (зразок)*

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ  
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД  
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»  
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ  
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ**

**Наталія ГОНЧАРЕНКО**

**МАТЕРІАЛИ ПРОХОДЖЕННЯ  
ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ (НАВЧАЛЬНОЇ)**

Спеціальність: 061 Журналістика

Освітня програма «Журналістика»

Перший (бакалаврський рівень)

Рік навчання – 1, семестр – 2

Керівник практики від ДВНЗ

«Ужгородський національний університет»

д.н. із соціальних комунікацій проф. Ю. БІДЗІЛЯ

Керівник від редакції газети «Погляд»

головний редактор В. ТАРАСЮК

Ужгород 2024

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД  
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

## ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

\_\_\_\_\_

(вид і назва практики)

Студента \_\_\_\_\_

(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет, інститут \_\_\_\_\_ *філологічний*

Кафедра \_\_\_\_\_ *журналістики* \_\_\_\_\_

Освітній рівень \_\_\_\_\_ *06 журналістика*

Спеціальність \_\_\_\_\_ *061 журналістика*

Освітня програма \_\_\_\_\_ *журналістика*

Курс, група \_\_\_\_\_

## НАПРАВЛЕННЯ НА ПРАКТИКУ

Студент \_\_\_\_\_  
(прізвище, ім'я, по батькові)

**прибув на базу практики**

\_\_\_\_\_  
(найменування бази практики)

\_\_\_\_\_

М. П. « \_\_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ року

\_\_\_\_\_  
(підпис)

\_\_\_\_\_  
(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

**Вибув з бази практики**

\_\_\_\_\_  
(найменування бази практики)

\_\_\_\_\_

М. П. « \_\_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ року

\_\_\_\_\_  
(підпис)

\_\_\_\_\_  
(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)











**ВИДЕОСЮЖЕТ «ІСТОРИЇ ЕТНОСІВ: ГРУЗИН РОБЕРТ НАТРОШВІЛІ |  
 ეთნიკური ჯგუფების ისტორიები: ქართველ  
 რობერტ ნატროშვილი»**



Проскануй мене!

**Мета:** показати день із життя представника нацспільноти, а також збереження і відтворення грузинської культури в Ужгороді, продемонструвати незламність, мотивованість представника етноспільноти, що водночас є і ВПО, під час війни.

**Локації:** гуртожиток, подвір'я біля гуртожитку, кухня.

Опис дії, кадру, тип кадру	Закадровий текст / у кадрі	Хронометраж	Локація	Аудіо-фонова музика
Чоловік виходить з гуртожитка, загальний кадр	Розповідає про те, як потрапив до Ужгорода, що є за національністю грузином...	15 сек.	Біля студентського гуртожитку	Грузинська мелодія
Р. Натрошвілі в кімнаті, готується до заняття зі студентами, крупний кадр	Розповідає про те, як створив музичний колектив, хто відвідує заняття	15 сек.	Готується до заняття, розспівується	Розповідає, співає
До кімнати заходять студенти, середній кадр	Студенти вітаються, Роберт розповідає про план заняття	10 сек.	Гуртожитська кімната	Розповідь
Починають проводити заняття, крупний кадр	Роберт навчає, студенти співають	20 сек.	Кімната	Спів, розповідь

Заняття продовжується, загальний кадр	Закадровий голос Роберта про те, чому важливо зберігати культуру, відроджувати традиції, хто приходить ні концерти і де вони відбуваються	20 сек.	Кімната	Розповідь
Збираються з кімнати на кухню, крупний кадр	Роберт розповідає, що будуть готувати сьогодні	15 сек.	Кімната, перехід на кухню	Розповідь, фонова музика
Готують страву, крупний кадр	Роберт коментує, що це за страва, як готується, що вона символізує	20 сек.	Кухня	Розповідь, фонова музика
Роберт і студенти співають 2 пісні, загальний кадр	Спів	1 хв	У кімнаті	Музика

*Додаток 4. Договір з організацією-базою практики (зразок)*

**ДОГОВІР № \_\_\_\_\_  
про проведення практики студентів факультету**

**Державного вищого навчального закладу  
«Ужгородський національний університет»**

Місто Ужгород

« \_\_\_\_\_ »

\_\_\_\_\_ 20\_\_ р.

Ми, що нижче підписалися, з однієї сторони, факультет \_\_\_\_\_ Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» в особі декана факультету \_\_\_\_\_ що діє на підставі Положення про факультет Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет», і, з другої сторони

\_\_\_\_\_ (назва підприємства, організації, установи)

(надалі – База практики) в особі \_\_\_\_\_ , діючого на підставі

\_\_\_\_\_ (посада, прізвище та ініціали)

\_\_\_\_\_ (далі – сторони), уклали між собою договір:

(статут підприємства, розпорядження, доручення)

**1. База практики зобов'язується:**

1.1. Прийняти студентів (список додається у направленні) на проходження практики згідно з графіком навчального процесу:

№ з/п	Напрямок підготовки/ спеціальність	Курс	Вид практики	Кількість студентів	Термін практики (початок – кінець)

1.2. Призначити наказом кваліфікованих фахівців для керівництва практикою.

1.3. Створити належні умови для виконання студентами програми практики, не допускати їх використання до виконання робіт, що не відповідають програмі практики та майбутньому фаху.

1.4. Забезпечити студентам умови безпечної праці на конкретному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: вступний та на робочому місці. У разі потреби навчати студентів-практикантів безпечних методів праці.

1.5. Надати студентам можливість користуватися матеріально-технічними засобами та інформаційними ресурсами, необхідними для виконання програми практики.

1.6. Забезпечити облік виходів на роботу студентів-практикантів. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти вищий навчальний заклад.

1.7. Після закінчення практики надати характеристику на кожного студента-практиканта, в котрій відобразити виконання програми практики, якість підготовленого ним звіту тощо.

1.8. Надавати студентам можливість збору усієї необхідної інформації для написання курсових та дипломних робіт (проектів) за результатами діяльності підприємства, що відповідають програмі практики і не становлять комерційної таємниці.

## **2. Вищий навчальний заклад зобов'язується:**

2.1. До початку практики надати Базі практики для погодження витяг з робочої програми практики, а не пізніше ніж за тиждень – список студентів, яких направляють на практику.

2.2. Призначити керівниками практики кваліфікованих викладачів.

2.3. Забезпечити дотримання студентами трудової дисципліни і правил внутрішнього трудового розпорядку. Брати участь у розслідуванні комісією Базі практики нещасних випадків, якщо вони сталися зі студентами під час проходження практики.

2.4. Не розголошувати використану студентами інформацію про діяльність Базі практики.

## **3. Відповідальність сторін за невиконання договору:**

3.1. Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно із законодавством про працю в Україні.

3.2. Усі суперечки, що виникають між сторонами за договором, вирішуються у встановленому порядку.

3.3. Договір набуває сили після його підписання сторонами і діє до кінця практики згідно з календарним планом.

3.4. Договір складено у двох примірниках: один для Базі практики, один для Університету без будь-яких фінансових зобов'язань сторін.

## **Юридичні адреси та підписи сторін**

**Державний вищий навчальний заклад**

**База практики**

**«Ужгородський національний університет»**

**Адреса:**

**Адреса: 88000, м. Ужгород, вул. Підгірна, 46 \_\_\_\_\_**

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_ (підпис) (посада, прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

**М.П «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р.**

**М.П «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р.**

*Додаток 5. Відношення (зразок)*

Декану філологічного факультету  
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»  
професорові БІДЗІЛІ Юрію  
керівника організації \_\_\_\_\_  
(повна назва бази практики)  
\_\_\_\_\_  
(посада, прізвище, ім'я)  
\_\_\_\_\_  
(адреса)  
e-mail \_\_\_\_\_, сайт \_\_\_\_\_  
тел.: \_\_\_\_\_

**ВІДНОШЕННЯ**

\_\_\_\_\_ (повна назва організації / бази практики)  
не заперечує проти проходження \_\_\_\_\_  
(назва практики)  
здобувачем вищої освіти \_\_\_\_\_ курсу \_\_\_\_\_ форми навчання  
(номер курсу) (денної / заочної)  
\_\_\_\_\_ факультету спеціальності \_\_\_\_\_  
(назва факультету) (назва спеціальності)  
спеціалізації \_\_\_\_\_  
(назва спеціалізації)  
\_\_\_\_\_  
(прізвище, ім'я, ім'я по батькові практиканта)  
Термін проходження практики з \_\_\_\_\_ по \_\_\_\_\_  
Керівник організації \_\_\_\_\_  
(підпис, печатка установи) (ім'я, прізвище)

*Додаток 6. Етичні стандарти журналіста*

## **КОДЕКС ЕТИКИ УКРАЇНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА** (від 12 грудня 2013 р.)

1. Свобода слова та висловлювань є невід'ємною складовою діяльності журналіста.
2. Служіння інтересам влади чи засновників, а не суспільства, є порушенням етики журналіста.
3. Журналіст має з повагою ставитися до приватного життя людини.
4. Висвітлення судових процесів має бути неупередженим щодо звинувачених.
5. Журналіст не розкриває своїх джерел інформації, окрім випадків, передбачених законодавством України.
6. Повага до права громадськості на повну та об'єктивну інформацію про факти та події є найпершим обов'язком журналіста.
7. Інформаційні та аналітичні матеріали мають бути чітко відокремлені від реклами відповідною рубрикацією.
8. Редакційна обробка матеріалів, включаючи знімки, текстівки, заголовки, відповідність відеоряду та текстового супроводу тощо, не повинна фальсифікувати зміст.
9. Факти, судження та припущення мають бути чітко відокремлені одне від одного.
10. Точки зору опонентів, у тому числі тих, хто став об'єктом журналістської критики, мають бути представлені збалансовано.
11. Не допускається таке вибіркове цитування соціологічних досліджень, яке призводить до викривлення змісту.
12. Журналіст зобов'язаний зробити все можливе для виправлення будь-якої поширеної інформації, якщо виявилось, що вона не відповідає дійсності.
13. Журналіст не повинен використовувати незаконні методи отримання інформації.
14. Плагіат несумісний із званням журналіста.
15. Ніхто не може бути дискримінований через свою статтю, мову, расу, релігію, національне, регіональне чи соціальне походження або політичні уподобання.

16. Журналіста не можна в службовому порядку зобов'язати писати чи виконувати будь-що, якщо це суперечить його власним переконанням чи принципам.

17. Незаконне отримання журналістом матеріальної винагороди чи будь-яких пільг за виконаний чи невиконаний журналістський матеріал є несумісним із званням журналіста.

18. Журналіст має бути особливо обережним при висвітленні питань, пов'язаних із дітьми.

19. Свідоме порушення норм журналістської етики є абсолютно несумісним з професійною журналістикою.

УДК 070(076):659.1  
Н-15

## *Навчально-методичне видання*

Укладачі:

**БІДЗІЛЯ Юрій Михайлович** – доктор наук із соціальних комунікацій, професор, декан філологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;

**СОЛОМІН Євген Олександрович** – кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, завідувач кафедри журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;

**БАРЧАН Олесь Василівна** – кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

**ГЕЦКО Ганна Іванівна** – кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

### **НАВЧАЛЬНІ ТА ВИРОБНИЧІ ПРАКТИКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-МЕДІЙНИКІВ ЧАСТИНА 1 (ОП «Журналістика»)**

**Навчальні та виробничі практики для студентів-медійників. Частина 1 (ОП «Журналістика»): навчально-методичний посібник / Укладачі: Ю.М. Бідзіля, Є.О. Соломін, О.В. Барчан, Г.І. Гецко. Ужгород, 2025. 36 с.**